

Netwerk regelt eerstelijnszorg voor 520.000 inwoners in de regio Leiden

Samen de serieuze uitdagingen te lijf

Vijf eerstelijnspartijen in de Leidse regio kwamen tot het besef dat het weinig effectief is om alle vijf los van elkaar dezelfde ontwikkelingen door te maken en dezelfde gesprekken met stakeholders te voeren. Ze gingen op in één netwerkorganisatie, met als doel zaken gezamenlijk te regelen, van elkaar te leren en best practices te delen.

In februari stelde Anoeska Mosterdijk van InEen in De Eerste lijns dat de noodzaak tot verandering die regionale huisartsen- en eerstelijnsorganisaties voelen in meerdere regio's tot nieuwe organisatie- en samenwerkingsvormen zal leiden. Een maand later beschreef adviseur Wilfred Opheij in een artikel vier netwerkperspectieven op organiseren in de eerste lijn. In de Leidse regio kreeg zo'n netwerk vorm. De organisaties Rijncoepel, Alphen op één Lijn, Regionale Organisatie van Huisartsen West-Nederland, Zorggroep Katwijk en Samenwerkenden GEZ'en Leiden en Omgeving vormden samen het Netwerk Zorgorganisaties Leiden en Omstreken (NZLO).

Hoe is de samenwerking tot stand gekomen? "Dat is een lang verhaal", zegt Henri van der Lugt, die na veertig jaar afscheid neemt van zijn werk als huisarts en doorgaat als voorzitter van het NZLO. "Maar heel in het kort komt het erop neer

"We dekken echt de hele regio Leiden en omstreken, er zit geen enkele witte vlek in"

dat ik als huisarts en tijdelijk bestuurder van Rijncoepel zag dat we in de Leidse regio vijf zorggroepen hadden die allemaal hetzelfde werk zaten te doen en dezelfde innovaties probeerden door te voeren. Dat was verre van optimaal natuurlijk. Het was logischer om te gaan samenwerken, zodat we gezamenlijk doelen kunnen bereiken die bijdragen aan goede, efficiënte en betaalbare eerstelijnszorg voor de burgers in de regio. De eerste gesprekken hierover voerden we twee jaar geleden en het viel me op hoe snel alle partijen positief tegenover het idee stonden. Binnen anderhalf jaar hadden we het voor elkaar en was de NZLO een feit. Niet gek als je bedenkt dat de Samenwerkende GEZ'en Leiden en Omgeving toen nog niet eens een samenwerkingsverband was, maar een

verzameling van losstaande GEZ'en. Ik ben dus trots op wat we voor elkaar hebben gekregen. We dekken echt de hele regio Leiden en omstreken, er zit geen enkele witte vlek in. We werken met 270 huisartsen samen voor 520.000 patiënten in de regio."

Serieuze uitdagingen

De gedachte achter de totstandkoming van het netwerk was dat de partijen gezamenlijk beter in staat zouden zijn om goede en betaalbare zorg in de buurt te blijven bieden. Met name door op het gebied van bijvoorbeeld inkoop, ICT, scholing, contractonderhandelingen en verbetertrajecten centraal te organiseren. "De eerste lijn heeft serieuze uitdagingen op deze gebieden", zegt Van der Lugt. "Neem het eerstelijnsverblijf. Net als op veel andere plaatsen in het land hebben we hier te kampen met het probleem dat kwetsbare ouderen in een crisissituatie op de afdeling spoedeisende hulp en vervolgens in een ziekenhuisbed belanden. Als NZLO pakken we dit probleem op in samenwerking met de ziekenhuizen en verpleeghuizen in de regio. Die zijn hier zeer over te spreken, want die zien ook dat een versnipperd beleid nooit tot een structurele regionale oplossing kan leiden."

Ook ICT is een belangrijk en actueel onderwerp. Van der Lugt: "We hebben een regionale ICT-commissie opgericht om ervoor te zorgen dat we tot goede koppelingen komen tussen de systemen die huisartsen, apothekers, ziekenhuizen en andere partijen gebruiken. Dat heeft verschillende voordelen. Bijvoorbeeld dat de apotheek de labuitslagen uit het ziekenhuis kan krijgen die belangrijk zijn om de medicindosering voor patiënten te bepalen. Maar ook dat zorgaanbieders onderling kunnen benchmarken en dat we de contractonderhandelingen met de zorgverzekeraars efficiënter kunnen maken."

Bijzonder is dat het NZLO samen met verzekeraar Zorg en Zekerheid naar de Autoriteit Consument & Markt (ACM) is gestapt om duidelijkheid te krijgen over de vraag in hoeverre samenwerking mogelijk is. "Die duidelijkheid kregen we ook", vertelt Van der Lugt. "Het antwoord van de ACM was dat we geen kartel mogen vormen en de zorg niet in gevaar mogen brengen, maar verder onze gang kunnen gaan. We hebben dus de ruimte om bijvoorbeeld als aanbieders gezamenlijk de af-

Huisarts Henri van der Lugt neemt afscheid van zijn praktijk en gaat verder als voorzitter van het NZLO.

stemmingskosten voor zorgprogramma's inzichtelijk te maken als basis om de zorgverzekeraars te bewegen hiervoor een kostenplaats toe te wijzen. Dat we daarover nu open met de zorgverzekeraars van gedachten kunnen wisselen, is echt winst."

Geen juridische structuur

Het NZLO is een netwerkorganisatie en heeft dus geen formele juridische entiteit gekregen. "Eerlijk gezegd hebben we daar ook geen haast mee", zegt Van der Lugt. "We kijken eerst hoe het werkt zoals we het nu georganiseerd hebben. En eigenlijk zijn we daar heel tevreden over. We pakken bottom-up problemen aan. Wat centraal kan, doen we centraal – het strategische werk dus. En wat lokaal kan, doen we lokaal. Als we het met elkaar eens zijn, hebben we een mandaat. Daar hebben we geen juridisch label voor nodig. Aan het einde van het jaar evalueren we en beslissen we ook over de vraag of we voor een andere vorm moeten kiezen. Maar vooralsnog zijn alle betrokkenen blij met wat er staat en mogelijk werkt dat al voldoende. Als onafhankelijk voorzitter doe ik liefst niet met een stemming mee. Het zijn tenslotte toch de zorggroepen die het uitvoerende werk moeten doen. Als de portefeuillehouders van het NZLO het eens worden over vernieuwingen is het goed en als ze het niet eens zijn, dan gaan we er als groep simpelweg niet mee aan de slag. We denken niet in macht maar in doelstellingen. Belangrijk is dat we kennis delen. De jeugdzorg is een mooi en heel actueel voorbeeld daarvan. Krijg daarvoor maar eens vijftien gemeenten op een rij. In de regio Katwijk zijn hier goede ervaringen mee, die kunnen we als best practice voor de hele regio aanbieden. Met dergelijke dingen houd ik me liever bezig dan met juridische structuren of zaken als een raad van toezicht of de term governance. We doen gewoon wat gedaan moet worden."

Een ander actueel thema is de crisisopname in de GGZ. "Dat is in de weekenden echt een drama", zegt Van der Lugt. "Daarvoor halen we dus alle partijen aan tafel die nodig zijn om ervoor te zorgen dat de huisarts altijd weet dat hij één nummer kan bellen – de GGZ-aanbieders, de GGD, de doktersposten – en het wordt geregeld. Voor de warme overdracht van kwetsbare ouderen vanuit het ziekenhuis naar de thuissituatie voeren we dergelijke gesprekken ook, maar dan met de ziekenhuizen, de huisartsen, de thuiszorg en de wijkverpleegkundigen."

Voorzitter Van der Lugt wordt vergoed door de vijf deelnemende organisaties. De portefeuillehouders daarvan worden betaald door hun eigen zorggroep.

Gevolgen voor de patiënt

Op de vraag wat de patiënten merken van de opzet van het NZLO zegt Van der Lugt heel nuchter: "Niets. Ze krijgen gewoon goede zorg, maar of ze zich realiseren dat wij aan de achterzijde centraal heel veel regelen met elkaar, vraag ik me

af. Ze zouden het wel merken als het niet geregeld was. Bij gebrek aan afstemming tussen de zorgpartijen zou het zomaar kunnen voorkomen dat iemand die in Noordwijk woont en acuut op een eerstelijnsbed moet worden opgenomen, alleen maar in Amstelveen terecht kan. Daar is de patiënt niet blij mee en de familie ook niet. Wat patiënten trouwens over een poosje hopelijk wél gaan merken, is het gevolg van de brief die we gezamenlijk verstuurd hebben aan de zorgverzekeraars en het ministerie van VWS. Hierin geven we aan het niet correct te vinden dat fysiotherapeuten niet vanuit de basisverzekering gefinancierd worden als ze werk verrichten in het kader van een zorgprogramma. Zo'n brief schrijven we nu wel namens alle fysiotherapeuten van de hele regio. In de regio wonen ruim een half miljoen mensen." <<

*"We denken niet in macht
maar in doelstellingen"*

Tekst: Frank van Wijck

Foto Henri van der Lugt; Erik Kottier

Foto bestuurders: Hans Roggen

De eerstelijnsbestuurders ondertekenen de samenwerking, v.l.n.r.: Jan van der Plaat (SGLO), Jet Hueting (Zorggroep Katwijk), Hans van Selm (Alphen op één Lijn), Henri van der Lugt, Gelf Jan Wieringa (Rijncoepel), Philip de Roos, Hans Brehler en Frans Zonneveld (ROH WN)